

SOSYAL HİZMET ÖĞRENCİLERİNİN DUYGUSAL ZEKÂ VE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ ÜZERİNE BİR NİCEL ARAŐTIRMAZ. Merve SİZER * Dr. Öğr. Üyesi Nurgün KUL PARLAK * **ÖZET**

Araştırmanın amacı sosyal hizmet öğrencilerinin sahip oldukları duygusal zekâ ve psikolojik sağlamlıklarının birbirlerini nasıl etkilediği, sosyodemografik değişkenlere göre nasıl değiştiğini incelemektir. Bu doğrultuda, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sosyal Hizmet bölümü öğrencilerinin duygusal zekâ ve psikolojik sağlamlıklarının ilişkisi değişkenlere göre incelenmiştir. Araştırmanın modeli tesadüfi örnekleme yöntemidir. Sosyal Hizmet Bölümü öğrencilerinden 219 katılımcının katıldığı araştırmada, araştırmacı tarafından hazırlanan Sosyodemografik Bilgi Formu, Austin ve arkadaşları tarafından geliştirilen (2004) Tatar vd. (2011) tarafından Türkçeye uyarlanan Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği ve Arslan (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan Yetişkin Psikolojik Sağamlık Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma verileri SPSS 26.0 programında analiz edilmiştir. Duygusal zekâ ölçeğinin Cronbach Alfa iç tutarlık güvenilirlik katsayısı 0,82 ve psikolojik sağamlık ölçeğinin ise 0,83 bulunmuştur. Araştırmada t-testi, anova ve regresyon analizleri kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; sosyal hizmet öğrencilerin duygusal zekâ puanı ve psikolojik sağamlık puanlarının ortalama düzeyde olduğu; cinsiyet ve sınıf deđiŐkenlerine göre farklılık göstermediği görülmüştür. Duygusal zekâ ile psikolojik sağamlık arasında anlamlı bir ilişki olduğu; duygusal zekâ toplam puanının ve duygusal zekâ ölçeğinin iki alt boyutunun psikolojik sağamlığı pozitif yönde yordadığı, varyansın %27,2'sini açıkladığına ulaşılmıştır. Anne eğitim düzeyi artıkça, duyguların kullanımı alt boyutunun puan ortalamasının arttığı, kardeş sayısı artıkça iyimserlik/ ruh hali alt boyutunun puan ortalamasının ise azaldığı dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Duygusal Zekâ, Psikolojik Sağamlık, Sosyal Hizmet.

JEL Kodları: M10, M12, D23

* İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, L.E.B.E., Sosyal Hizmet A.B.D., İstanbul/ Türkiye, E-mail: sizermerv@gmail.com

* İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, İstanbul/ Türkiye, E-mail: nurgun.kulparlak@iuc.edu.tr

Makale GecmiŐi/Article History

Başvuru Tarihi / Date of Application : 16 Eylül / September 2021

Düzeltilme Tarihi / Revision Date : 15 Kasım / November 2021

Kabul Tarihi / Acceptance Date : 05 Aralık / December 2021

A QUANTITATIVE STUDY ON THE RELATIONSHIP BETWEEN EMOTIONAL INTELLIGENCE AND PSYCHOLOGICAL RESILIENCE OF SOCIAL WORK STUDENTS

ABSTRACT

The aim of the study is to examine how the emotional intelligence and psychological resilience of social work students affect each other and how they change according to sociodemographic variables. In this direction, the relationship between the emotional intelligence and psychological resilience of the students of Istanbul University-Cerrahpaşa Department of Social Work was examined according to the variables. The model of the research is random sampling method. In the study, in which 219 participants from the Social Work Department participated, the Sociodemographic Information Form prepared by the researcher, developed by Austin et al. (2004) Tatar et al. The Revised Schutte Emotional Intelligence Scale adapted to Turkish by (2011) and the Adult Psychological Resilience Scale adapted to Turkish by Arslan (2015) were used. Research data were analyzed in SPSS 26.0 program. The Cronbach Alpha internal consistency reliability coefficient of the emotional intelligence scale was 0.82 and the resilience scale was 0.83. t-test, anova and regression analyzes were used in the study. According to the research results; social work students' emotional intelligence and psychological resilience scores were at an average level; It was seen that there was no difference according to gender and class variables. There is a significant relationship between emotional intelligence and psychological resilience; It was found that the emotional intelligence total score and the two sub-dimensions of the emotional intelligence scale positively predicted resilience and explained 27.2% of the variance. It is noteworthy that the mean score of the use of emotions sub-dimension increases as the education level of the mother increases, and the mean score of the optimism/mood sub-dimension decreases as the number of siblings increases.

Keywords: Emotional Intelligence, Psychological Resilience, Social Work.

JEL Codes: M10, M12, D23

1. GİRİŞ

Gelişen ve değişen dünyanın getirdiği karmaşık insan ilişkilerinde kişilerin birbirlerini daha iyi anlamalarının yollarından biri artık diğerinin ne söylediğini duymaktan öte karşıdakinin duygularını da anlamayı içermektedir. Bu durum insan ilişkilerinin odağında yer alan diğer meslekler kadar sosyal hizmet mesleği için de geçerlidir. Mesleğin ilişki temelli uygulamaları, çevresi içerisindeki bireyin yaşadığı zorluklara karşı; arabuluculuk, savunuculuk, bireyin kapasitesini geliştirmesi için temel oluşturma, planlama, bağlantı kurma vb. uygulamalardır. Sosyal hizmet bu uygulama modellerini uygularken insanların yaşadığı her türlü zorluk, güçlük, yoksulluk ve travmaya şahit olmakta ve insanların hayatlarına dokunarak onlarla bağ kurmaktadır. Kurulan bu bağ sosyal hizmet uzmanı için zorlayıcı hatta stresli olabilmektedir. Sosyal hizmet mesleğinde karşılaşılan zorlu vakalar karşısında değişim ajanı olan sosyal hizmet uzmanları müracaatçının yaşamış olduğu travmalara doğrudan ya da dolaylı maruz kalabilmektedir. Yaşanan zorluklara karşı güçlü durmak ise profesyonel meslek kimliği

için gerekli ve önemlidir. Bu güçlü durma; yaşanan olumsuz durumlara rağmen uyum gösterme olarak karşımıza çıkan psikolojik sağlamlık ile duyguların kontrolünü ve yönetimini yapabilme olarak adlandırılan duygusal zekânın etkili kullanılması ile mümkündür. Bu bağlamda sosyal hizmet öğrencilerinin mesleğe geçmeden önce sahip oldukları duygusal zekâ ve psikolojik sağlamlık seviyelerinin belirlenmesi ve buna göre güçlendirme yapılmasının daha sonraki mesleki yaşamlarında kendileri için mesleki veya kurumsal zorluklar karşısında tampon görevi göreceği iddia edilmektedir.

Bu araştırmada sosyal hizmet öğrencilerinin sahip oldukları duygusal zekâ ve psikolojik sağlamlık seviyelerinin demografik bilgilerle ilişkisi ve duygusal zekâ ve psikolojik sağlamlığın birbirleriyle olan ilişkisini incelemek amaçlanmıştır.

2. DUYGUSAL ZEKÂ

Duygusal zekânın bir zekâ türü olarak ortaya çıkması Mayer ve Salovey'nin (1997) ve Thorndike'in (1920) sosyal zekâ kavramı üzerine inşa etikleri duygusal zekâ kuramı ile gerçekleşmiş günümüzde ise kavram Psikolog Daniel Goleman ile tekrar popüler hale gelmiştir. Duygusal zekânın içinde yer alan zekâ kavramı; bilişsel işlemler için ölçülen, 1969 yılına kadar duygudan ayrı ele alınmış, değişmez ve sabit olduğu üzerinde durulmuş ancak Howard Gardner'in "Çoklu Zekâ Kuramı" ile zekânın her kişide farklı ve geliştirilebilir olduğu ortaya konmuştur (Gadner, 2012). Böylece duygusal zekâ için zemin oluşturan bu kuram ile birlikte Mayer ve Solevey, Daniel Goleman, Reuven Bar-on, Cooper ve Sawaf duygusal zekâ terimi literatürde kendine yer bulmaya başlamıştır.

Duygusal zekânın literatürde kendine en çok yer bulan tanımına bakıldığında karşımıza D. Goleman'nın duygusal zekâ tanımı çıkmaktadır. Bu bağlamda Goleman'a göre duygusal zekâyâ sahip kişiler öz bilince sahip, kendini güdüleyebilme, empati yapabilme, sosyal ilişkiler kurabilme, duygularının kontrolünü ve yönlendirmesini yapabilme becerilerine sahiptir (Goleman,2016:136). Psikolog Salovey ve Mayer yaptıkları tanımda duygusal zekâyı zekânın bir alt katmanı olarak ele almış ve duyguyu işleyen, analiz eden bir yetenek modeli olarak incelemişlerdir. Bu modelde duygusal zekâ "kişinin kendi ve başkalarının duygularını anlama, ifade etme ve analiz etme; duygularını düşüncelerine yön verecek şekilde kullanabilme, duyguları algılayabilme; kendi ve diğerlerinin duygularını yönetme ve düzenleme" yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Mayer ve Salovey, 1993;1997). Ayrıca Daniel Goleman, Reuven Bar-on, Robert K. Cooper ve Ayman Sawaf tarafından geliştirilen karma modelde ise duygusal zekânın çevresel, bireysel ve ekolojik çevreden etkilenip şekillendiği ifade edilmektedir. Bu çalışmalar neticesinde duygusal zekâsı yüksek bireylerin, olumsuz yaşam deneyimlerinden ders çıkardıkları ve bu sonuçları sınıflandırabildikleri, geleceğe yönelik gerçekçi hedefler koyabildikleri ve kendilerini motive etmek için duygularını etkili kullanabildikleri kabul görmüştür (Mayer ve Salovey, 1990:191). Bu kabul, sosyal hizmet mesleğinde duygusal zekânın önemini ortaya çıkarmıştır. Buna göre bir sosyal hizmet uzmanı için duygusal zekâyâ sahip olmak, karar verme, kişiler arası yaklaşımın geliştirilebilmesi, profesyonel uygulamalar ve etkili müdahale açısından elzemdir (Dolgoff

vd.,2012:52). Zira sosyal hizmet uzmanlarının mesleki uygulamalarında kompleks duyguları açığa çıkarmaları, kabul etmeleri ve bunları pratikte kullanacak düzeyde olmaları beklenmektedir (Howe, 2017:4).

2.1. Sosyal Hizmet ve Duygusal Zekâ

Sosyal hizmet mesleğinin doğasına bakıldığında, sosyal hizmet uzmanının duygularını etkili bir şekilde yönetmesi ve başkalarının refahını koruması gereken karmaşık, duygusal olarak talepkâr bir meslek olduğu kabul edilmektedir (Howe, 2008). Sosyal hizmet uzmanı için duyguların önemi; müracaatçının duygusal ifadeleriyle ilgilenirken bunun kendileri ve dolayısıyla uygulamaları üzerindeki etkilerinin farkına varmaları gerektiğinden çift taraflıdır. İlk olarak sosyal hizmet uzmanı kendi duygularını tanımlayabilmeli ve müracaatçının duygusal ifadelerini ve duygularına odaklanmalarına destek sağlayabilmelidir. İkinci olarak uzmanın müracaatçı ile kurduğu güven ilişkisinde ve bu güven ilişkisinin sürdürülebilmesinde müracaatçının bakış açısını ve duygularını anlaması, yönetmesi ve yönlendirmesi için oldukça önemlidir. Duygularla olan bu ilişki ancak duygusal zekânın varlığı ile gerçekleşebilir (İngram, 2012:994).

Bununla birlikte duygusal zekânın eğitim ve öğretim sürecinde geliştirilmesi, mesleki becerilerin kazanılması ve sürdürülmesinde önemli bir basamak oluşturmaktadır. Bu sadece duygusal anlayışı geliştirmekle ilgili değil aynı zamanda stresli durumlarda karmaşık ilişkileri nasıl idare edileceğini öğrenmek için psikolojik sağlık oluşturmakla da ilgilidir (Clarke vd., 2015:5). Sosyal hizmet uzmanı travmatik olaylarla başa çıkan, yoksulluk, ayrımcılık yaşayan ve uygun kaynaklardan yoksun vb. müracaatçıların yaşadığı güçlü depresyon ve saldırganlık duygularıyla baş etmek zorundadır (Colins, 2008). Ayrıca travma, kayıp, madde, alkol bağımlılığı gibi duygusal ve ahlaki açıdan ağır sayılabilecek konular hakkındaki bilgiler sosyal hizmet uzmanları için merhamet yorgunluğu, ikincil travmatik stres, tükenmişlik gibi rahatsızlıklara neden olabilmektedir. Bu alanda çalışan meslek elemanlarının vereceği kararların empatik ve yargılayıcı olmayan tutumlardan önemli derecede etkileneceği açıktır. Dolayısıyla etkilenme sürecinin sağlıklı bir şekilde yönetilememesi durumunda duygusal zekânın unsurlarından olan empatinin azalmasına, müracaatçının hikayesinin ayrıntılarına, duygularına ve bağlamına dikkat edilememesine, yapılan müdahalenin yetersiz ve etkisiz olmasına neden olabileceği öngörülmektedir (Morrison, 2007; Rose ve Palattiyil,2018).

Öte yandan duyguların işlevi sosyal hizmette müracaatçı ve sosyal hizmet uzmanı arasında iki yönlü işlevsellik göstermektedir. Duygusal zekânın analitik ve yansıtıcı yönleri sosyal hizmet uygulamasının hesap verebilirliğine yönelik önemli katkı sağlamaktadır. Müracaatçı ile kurulan ilişkinin terapötik sırası “beni kabul et, beni anla, benimle konuş” şeklinde sıralanmaktadır (Howe,1993:13). Bu sıranın gerçekleşmesi için duyguların kontrolü ve duyguların bağlamını bilme becerisini gerekli kılmaktadır. Bu çerçevede sosyal hizmet öğrencilerinin ve onları eğitenlerin uygulamaya yönelik verdikleri duygusal tepkilerin doğrudan mesleki kararları etkileyeceği vurgulanmaktadır (Grant vd., 2014a:876). England’ın (1986) belirttiği gibi “Sosyal hizmet uzmanı her zaman sadece müracaatçısının

dünyasının koşullarını değil, aynı zamanda müracaatçısının dünyayı yorumlamasını da bilmek zorundadır, sosyal hizmeti sosyal hizmet yapan budur” (İngram, 2012). Ancak bunu yapabilmek müracaatçının duygularını da anlama becerisini içermektedir. Diğer bir ifadeyle sosyal hizmet uzmanının “alet çantasına (tool box)” duyguyu anlama ve yorumlama becerisini koyması (Rogers, 2001:190) duygusal zekâya sahip olmakla ilişkilidir (Thupson, 2009:26). Bu ilişki öğrencilik döneminde sosyal hizmet uzmanının duygusal zekâ düzeyinin belirlenmesini, etkin sosyal hizmet yöntemlerinin geliştirilmesi açısından gerekli hale getirmektedir (Horne, 2017). Bununla beraber duygusal zekâ kadar psikolojik sağlamlık düzeylerini belirlemek de sosyal hizmet uzmanı adayının hem akademik hem de meslekteki başarısı için uygunluğunu ve potansiyelini tayin etmede yardımcı olacağı ileri sürülmektedir (Horne, 2017). .

3. PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK

Geçmişten günümüze insanlar doğal afetler, salgınlar, ekonomik ve ruhsal sorunlar, savaşlar vb. birçok olumsuz durumla mücadele etmekte ve hayatta kalma çabası vermektedir. Bu çaba ve mücadelenin karşısında güçlü durma psikolojik sağlamlık (resilience) ile mümkündür. Psikolojik sağlamlık terimi son zamanlarda üzerinde durulan önemli konulardan biridir (Kızılırmak, 2006:129). Yetişkinlik ya da çocukluk döneminde yüzleşilen zorluklara karşı kişilerin gösterdikleri tepkiler bireysel olarak farklılık göstermektedir. Kimi bu zorluklara yenik düşerken kimi de bu zorluklardan en az hasarla başa çıkabilmektedir. Bu yaşanan zorlu hayat olaylarına karşı hasarı azaltma ve uyumu sürdürme ‘sağlamlık’ olarak adlandırılmaktadır (Rutter, 1990:209).

Uzun yıllar süregelen yaşanan zorlu yaşam koşullarının bireyleri olumsuz etkilediği, yaşamlarında izler bırakacağı şeklinde hakim bir görüş literatürde varlığını sürdürse de son dönemlerdeki araştırmalar psikolojik sağlamlık kavramına yer vermektedir. Bireylerin yetişkinlik ve çocukluk gibi hayatın değişik evrelerinde maruz kaldıkları olaylara karşı baş edebilme ve adaptasyonu sağlama olarak karşımıza çıkan psikolojik sağlamlılığın ehemiyetinden bahsedilmektedir (Masten ve Reed,2002). Özellikle büyük ve travmatik vakalar kadar günlük yaşamdaki aksilik ve sıkıntılara karşı uyum sağlayabilme ve zihin sağlığına yeniden kavuşabilme de psikolojik sağlamlıkla münasebetlidir (Herman vd., 2011; Monpetit vd.,2010).

Psikolojik sağlamlık ile ilgili yapılan bilimsel araştırmalarda kavramın tanımlanmasında kullanılan ortak noktalar risk durumlarına karşı koruyucu faktörleri kullanarak uyum sürecini sağlama; risk ve koruyucu faktörlerin bir arada bulunduğu dinamiksel bir süreç sonucunda eski konfor alanına geri dönebilme olarak açıklanmaktadır (Richardson,2002). Bu risk faktörleri; ekonomik zorluklar, madde kullanımı, ruhsal sorunlar, aile içi şiddet, ihmal, istismar, intihar, işsizlik, aile bireylerinden birinin mental sağlığındaki sorunlar, akademik başarısızlık, stres, tükenmişlik gibi pek çok durumu ifade etmektedir. Bu risk faktörlerine karşı psikolojik sağlamlık için geçerli olan içsel ve dışsal koruyucu faktörler de bu zorlukların üstesinden gelinebilmesi için yardımcı olan etmenlerdir (Masten ve Reed,2002; Werner,2005; Windle,2011; Graber,2015). Koruyucu faktörlerle kişinin karşılaştığı risk

faktörlerinin etkisi hafifler ve adaptasyon sürecine yardım eder (Kararımak, 2006). Aslında risk ve koruyucu faktörler bireyin içinde bulunduğu biyopsikososyal çevreden kaynaklanmakta ve ondan etkilenmektedir (Richardson, 2002). Dolayısıyla bu etmenlerden etkilenen psikolojik sağlamlık bir kişilik özelliğinden ziyade uyum sağlama ve başa etme kapasitelerini içeren dinamik bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Garcia,2014). Bu sebeple psikolojik sağlamlığa sahip bireyler; duygusal okuryazarlığa sahip, olumlu benlik algısı yüksek, gelişmiş sosyal beceriler ve sürdürülebilir arkadaşlık ilişkileri kurabilme, yaratıcı ve eleştirel düşünebilme, planlama becerileri olan, güçlü kimlik duygusuna sahip, özerklik ve sınır koyabilme becerisi gelişmiş, değişime karşı uyum sağlayan, geleceğe yönelik umut ve bir amaç duygusu taşıyan kişiler olarak görülmektedir. Bu kişiler yaşanan zorlukları bir stres kaynağından daha çok kendi sorun çözme becerilerine katkı sağlayacak bir fırsat olarak değerlendirmektedirler (Grant ve Kinman, 2014a:18).

3.1. Psikolojik Sağlamlık ve Sosyal Hizmet

Sosyal hizmet uzmanı istismar, ihmal, intihar, travma vb. gibi güçlü duygusal tepkilere neden olacak durumlarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu deneyimler uzmanı duygusal olarak zorlayabildiği gibi etkili başa çıkma kapasitesi gelişmemiş ve psikolojik olarak sağlam olmayan öğrenciler için muhtemelen bu durumlar fazla gelecektir (Grant vd., 2014a:875). Lise eğitiminden üniversite yaşamına geçen öğrenciler açısından içinde buldukları yeni çevre, okul ve arkadaşlıklar öğrenciler için risk faktörleri olarak karşılımlarına çıkmaktadır (Durna, 2006). Üniversiteden sonra mesleki yaşam sürecinde karşılaşılabilecek duygusal yükü ağır olan vakalar psikolojik sağlamlığı yüksek olmayan sosyal hizmet uzmanları için yıpratıcı olabilmektedir (Grant vd., 2014b:874). Geçmişlerindeki çözüme ulaşmamış travmatik olaylar nedeniyle duygusal yükü taşıyan sosyal hizmet uzmanları kendi sorunlarına benzer müracaatçılar ile çalışırken onları doğru yönlendirememekte ya da olayları çarpıtabilmektedir (Sheafor ve Horeji', 2015:50). Bu nedenle sosyal hizmet öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeyinin bilinmesi ortaya çıkacak olumsuz yaşam deneyimlerine karşı önleyici müdahalelerde bulunmayı kolaylaştıracağı açıktır (Kararımak, 2006:12).

Diğer yandan güçlü bir profesyonel meslek kimliği için uygun başa çıkma stratejilerinin kullanımı ve çeşitli kaynaklardan destek alma becerisinin gelişmiş olması sosyal hizmet uzmanlarının psikolojik sağlamlıklarını etkilemektedir (Grant vd., 2014b). Psikolojik sağlamlık sosyal hizmet uzmanlarının zihinsel, duygusal ve fiziksel olarak iyilik hallerinin devamını sağlamasına destek olmaktadır. Hem uzmanın zorlu ve karmaşık vakaları mesleki değerler çerçevesinde çözülmesini sağlarken uzmanın iş etkinliğini artırmakta hem de mesleğin doğasında yer alan duygusal ilişkilerle baş etmede uzmanın tükenmişliğine engel olmaktadır (Grant ve Kinman, 2014a). Bu sebeplerle psikolojik sağlamlığın inşa edilebilmesi ve güçlendirilebilmesi sosyal hizmet uzmanı açısından oldukça önemlidir. Karşılaşılan zorlu vakalarda tükenmişlik hissini yaşamamasının önüne geçilebilmesinde sosyal hizmet uzmanının kendi iyilik halinin yüksek olmasının güçlü bir psikolojik sağlamlıkla mümkün hale gelebilmektedir (Buz ve Genç, 2019:624). Psikolojik sağlamlık bir süreç olarak düşünüldüğünde

özellikle sosyal hizmet uzmanları gibi karmaşık ve zor bağlamlarda çalışanlar için uygun olduğu belirtilmektedir (Grant ve Kinman, 2012:608).

Ek olarak psikolojik sağlamlık yalnızca travmatik yaşam koşullarında yaşayan insanlar için stres direnci ifade etmemektedir. Aynı zamanda zorlu çalışma ortamlarında iş stresinin olumsuz etkilerine de tampon olacağı öne sürülmektedir (Howard, 2008). Nitekim sosyal hizmet uzmanlarının sahada yaşadığı bireysel ve örgütsel zorluklar psikolojik sağlamlığı etkileyen risk faktörleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal hizmet uzmanlarının sahaya çıkmadan önce eğitim ve öğretim hayatlarında psikolojik sağlamlık düzeylerini belirlemek ve meslek hayatlarında yaşanacak sıkıntı ve risklere karşı hazırlıklı olmalarını sağlamak mesleki yetkinlik ve sürdürülebilirlik açısından oldukça gereklidir (Morrison, 2007; Howe, 2008; Colins, 2008; Grant ve Kinman, 2012; Garcia, 2013; Çetinkaya Büyükbodur, 2018; Genç, 2019).

Bunların yanısıra sosyal hizmetin işbirliğine dayalı bir uygulama bilimi olması multidisipliner bir yaklaşımı gerektirmektedir. Buna bağlı olarak, kurum içinde ve bireysel görüşmeler dışında; hizmetlerin devreye girmesinde, çok disiplinli değerlendirme, planlama ve kordinasyon çalışmaları yapılmaktadır. İş yükünün fazlalığı, zorlu çalışma koşulları, stres, tükenmişlik gibi negatif durumlarla başa çıkmak zorlaşabilmektedir. Bu bağlamda sosyal hizmet uzmanının duygusal zekâ ve psikolojik sağlamlığının yeterli düzeyde olması ve bununla ilgili farkındalığın öğrencilik döneminde oluşturulması, mesleki olarak sağlıklı kalmak için önemli hale gelmektedir (Morrison, 2007).

4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

4.1. Araştırma Modeli

Ele alınan bu çalışmada sosyal hizmet öğrencilerinin demografik bilgilerle duygusal zekâ ve psikolojik sağlamlık düzeyleri ilişkisini incelemek amacıyla tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Olasılıklı örneklem grubunda yer alan tesadüfi örnekleme, evreni temsil edecek bir örneklem grubu seçilerek tüm evrene genelleme yapma olanağı sunduğu ve her bireyin araştırmaya katılma imkânı aynı oranda olduğu için bu model seçilmiştir (Gül ve Özel, 2007:398).

4.2. Araştırma Grubu

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sosyal Hizmet Bölümü 2020-2021 dönemi lisans öğrencilerinden 185 (%84,5) kadın ve 34 (%15,5) kişisi erkek katılımcı olmak üzere toplam 219 kişi katılmıştır. Araştırmaya dahil olan öğrencilerin minimum yaş sınırı 18, maksimum yaş sınırı ise 26'dır.

4.3. Veri Toplama Araçları

4.3.1. Demografik Bilgi Formu

Bu form katılımcılara yaş, cinsiyet, maddi durum, kardeş sayısı, anne ve baba eğitim durumu vb. soruları içermektedir.

4.3.2. Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği

Tatar vd., (2011) Schutte ve arkadaşlarının geliştirmiş olduğu 33 maddelik ölçek daha sonra Austin, Hall, Haggerty, McKenney ve Cooper'ın yapmış olduğu düzenleme ile 41 madde olarak son halini almıştır. Tatar vd., (2011) ise ölçeğin bu son düzenlenen halini Türkçeye uyarlamış, geçerlilik ve güvenilirlik analizini yapmışlardır. Toplamda 41 madde bulunan ölçeğin 3 alt faktörü bulunmaktadır. Bunlar “İyimserlik/Ruh halinin düzenlenmesi (Optimism, Mood Regulation), Duyguların Kullanımı (Utilization of Emotions) ve Duyguların Değerlendirilmesi (Appraisal of Emotions)” olarak gruplanmaktadır. Maddeler “kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum” şeklinde beşli likert tipi cevaplardan oluşmaktadır. Ölçekte bulunan 3, 4, 6, 8, 10, 12, 13, 14, 17, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 34, 35, 39, 40, 41 maddeleri ters kodlanmaktadır. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik analizi için Cronbach Alfa değeri 0,82, alt faktörler için ise; iyimserlik faktörü için 0,78, duyguların kullanımı 46 için 0,68 ve duyguların değerlendirilmesi için 0,76 olarak bulunmuştur (Tatar vd., 2011, s.328-334). Bu araştırmada “Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği” tüm maddeler için geçerlilik ve güvenilirlik analizi Cronbach Alfa değeri 0,82 bulunmuştur. İyimserlik/ruh halinin düzenlenmesi faktörü Cronbach Alfa değeri 0,78, duyguların 0,81 ve duyguların değerlendirilmesi 0,60 değerleri olarak bulunmuştur. Bu araştırma duygusal zekâ en düşük puanı 126 en yüksek puan 195 ölçülmüştür. Ortalama puan ise 165'tir

4.3.3. Yetişkin Psikolojik Sağlamlık Ölçeği

Yetişkin formu Türkçeye çevrilmiş olan Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Arslan (2015) tarafından yapılmıştır. 21 maddeden oluşan ölçek “beni tamamen tanımlıyor, beni tanımlıyor, kararsızım, beni tanımlamıyor ve beni tamamen tanımlamıyor” cevaplarından oluşmaktadır. Ölçekte toplam puan psikolojik sağlamlığı göstermektedir. En düşük 21 ve en yüksek 105 puandan oluşmaktadır. Ölçek 4 alt faktörden oluşmaktadır. Bunlar “İlişkisel Kaynaklar (PSİK), Bireysel Kaynaklar (PSBK), Kültürel ve Bağlamsal Kaynaklar (PSKK), Ailesel Kaynaklardır (PSAK)”. Ölçeğin tüm maddeleri için geçerlilik ve güvenilirlik Cronbach Alfa değeri 0,94'tür. Alt faktörleri için bireysel kaynaklar 0,85, ailesel kaynaklar 0,84, ilişkisel kaynaklar 0,86 ve kültürel ve bağlamsal kaynaklar için 0,82 olarak bulunmuştur (Arslan, 2015, s.352-354). Bu araştırmada Yetişkin Psikolojik Sağlamlık Ölçeğinin tüm maddeler için geçerlilik ve güvenilirlik analizi Cronbach Alfa değeri 0,83 olarak bulunmuştur. Kültürel ve bağlamsal kaynaklar için geçerlilik ve güvenilirlik Cronbach Alfa değeri 0,83, ailesel kaynaklar için 0,85, bireysel kaynaklar için 0,73 ve ilişkisel kaynaklar için 0,54 değerleri bulunmuştur. Araştırmada en düşük psikolojik sağlamlık puanı 46, en yüksek 104 puan bulunurken, ortalama puan ise 83 puandır.

4.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verileri İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sosyal Hizmet Bölümü 2020-2021 dönemi öğrencilerinden 219 kişinin katılımıyla toplanmıştır. Araştırmanın verilerinin toplanması için

etik kurul izni İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Etik Kurulu'ndan (02.02.2021-20532) alınmıştır. Araştırmacılar tarafından oluşturulan anket Google-Form üzerinden katılımcılara ulaştırılmıştır. Elde edilen veriler IBM SPSS 26.0 paket programında analiz edilmiştir. Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zekâ Ölçeğinin ve Yetişkin Psikolojik Sağlık Ölçeğinin normallik değerleri skewness ve kurtosis -1,5 ve +1,5 değerleri arasında dağılmaktadır. Bu değerler arasında dağılımın normal dağılım için geçerli olduğu için parametrik testler kullanılmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2013). Değişkenlerin cinsiyete göre değişip değişmediğini incelemek için t-testi, yordayıcılığı incelemek için çoklu regresyon analizi kullanılmıştır.

4.5. Bulgular

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sosyal Hizmet Bölümü 2020-2021 lisans öğrencilerinden 219 kişinin veri analiz bulguları aşağıda verilmektedir. İlk olarak cinsiyet değişkenine göre duygusal zekâ ve psikolojik sağlık t-testi analizi yapılmış ve sonuçları ise Tablo.1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Cinsiyet Değişkenine Göre Toplam Duygusal Zekâ (DZTP) ve Toplam Psikolojik Sağlık (PSTP) İlişkisi t-Testi Analizi

	N	Ort.	Ss.	F	t	p
DZTP				0,11	1,0	0,31
Kadın	185	3,7	0,33			
Erkek	34	3,6	0,33			
PSTP				1,6	0,23	0,72
Kadın	185	3,9	0,55			
Erkek	34	3,9	0,61			

* $p < 0,05$

Tablo.1'den takip edileceği üzere katılımcıların toplam duygusal zekâ puanının cinsiyet değişkene göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulgusuna ulaşılırken ($t=1,0$; $p > .05$) aynı şekilde toplam psikolojik sağlık puanında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığı da görülmektedir ($t=1,6$, $p > .05$).

İkinci olarak araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf farklılıklarının toplam duygusal zekâ ve psikolojik sağlık puanları arasındaki ilişkiyi incelemek istenmiş ve Tablo.2'de yer aldığı üzere Anova analizi yapılmıştır.

Tablo 2. Sınıf Değişkenine Göre Toplam Duygusal Zekâ ve Psikolojik Sağlık İlişkisi Anavo Analizi

Boyut	Sınıf	N	X	SS	F	P
DZTP	1.Sınıf	64	3,7	0,38	,093	,96
	2.Sınıf	48	3,7	0,30		
	3.Sınıf	49	3,6	0,34		
	4.Sınıf	58	3,7	0,33		
PSTP	1.Sınıf	64	4,0	0,58	1,3	,247
	2.Sınıf	48	3,9	0,55		
	3.Sınıf	49	4,0	0,54		
	4.Sınıf	58	3,9	0,56		

* $p < 0,05$

Buna göre hem öğrencilerin duygusal zekâ toplam puanlarının sınıflara göre ($F=0,93$; $p > .05$) hem de psikolojik sağlık toplam puanının sınıflara göre anlamlı bir ilişkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($F=1,3$; $p > .05$).

Diğer taraftan araştırmaya katılan öğrencilerin duygusal zekâ ölçeğinin alt faktörü olan duyguların kullanımı arasındaki ilişkiyi görmek amacıyla Anavo analizi yapılmış ve analiz sonuçları Tablo. 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Duygusal Zekâ Ölçeği Alt Faktörü Duyguların Kullanımı ve Katılımcıların Anne Eğitim Durumu Arasındaki İlişki Anova Analizi

Boyut	Eğitim durumu	N	X	SS	F	P	Fark	
DZDK	Okur-yazar	21	3,1	0,53	4,02	,002	A<C	
	Okur-yazar değil	18	3,7	0,62				D<F
	İlkokul mezunu	104	3,6	0,59				
	Ortaokul Mezunu	26	3,3	0,74				
	Lise mezunu	31	3,8	0,48				
	Üniversite/yüksekokul mezunu	19	3,5	0,53				

* $p < 0,05$

Yapılan bu analizde duygusal zekâ ölçeği alt faktörü duyguların kullanımı ile katılımcıların annelerinin eğitim durumu ilişkisi, istatiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($F=4,02$, $p=0,002$). Gerçekten de ilkokul mezunu ortalamasının ($3,6 \pm 0,59$) okur-yazar ortalamasından ($3,1 \pm 0,53$) ve lise mezunu ortalamasının ($3,8 \pm 0,48$) ortaokul mezunu ortalamasından ($3,3 \pm 0,74$) istatiksel olarak anlamlıdır (Tablo.3).

Bunun dışında araştırmaya katılan öğrencilerin duygusal zekâ ölçeği alt faktörü iyimserlik/ruh hali ve kardeş sayısı değişkeni arasındaki ilişkiye yönelik anavo analizi yapılmış ve sonuçlarına Tablo.4'te yer verilmiştir.

Tablo 4. Duygusal Zekâ Ölçeği Alt Faktörü İyimserlik/Ruh Hali (DZRİH) ve Kardeş Sayısı İlişkisi Anova Analizi

Boyut	Kardeş sayısı	N	X	SS	F	P	Fark
DZRİH	Tek çocuk	6	4,1	0,12	3,4	,006*	C>E
	2 kardeş	66	3,9	0,34			
	3 kardeş	76	4,0	0,39			
	4 kardeş	34	4,0	0,40			
	5 Kardeş	14	3,6	0,40			
	6 kardeş ve üzeri	23	3,4	0,39			

* $p<0,05$

Tablo.4'e göre, katılımcıların kardeş sayısı ve ruhsal/iyimserlik hali arasındaki ilişki anlamlıdır (F=3,4, p=0,006). Özellikle üç kardeş ortalamasının (4,0±0,39) beş kardeş ortalamasından (3,6±0,40) istatistiksel olarak anlamlı olduğu dikkat çekmektedir. Tablodan da anlaşılacağı üzere kardeş sayısı artıkça ortalamasının düştüğü görülmektedir (p<0,05).

Son olarak katılımcıların duygusal zekâ ve psikolojik sağlamlık ilişkilerinin regresyon analizi yapılmıştır. Duygusal zekâ ile psikolojik sağlamlığın birbirlerini yordama durumuna bakılmış ve regresyon analiz sonucu Tablo.5'te verilmiştir.

Tablo 5. Duygusal Zekânın Psikolojik Sağlamlığa Etkisi Üzerine Regresyon Analizi

Model	Bağımlı değişken	Beta	t	p	R	R ²	F	Model p
Duygusal zekâ	Psikolojik Sağlamlık	2,49	17,8	,000	522	,272	81,14	,000

Tablo.5'ten anlaşılacağı üzere öğrencilerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin duygusal zekâ düzeylerine yönelik pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi olduğu görülmektedir (p<0,05). Regresyon analizinin açıklama gücü olan R² değeri, 272 olarak bulunmuştur. (R=,552; R²=,27; p<0,05). Bulunan değer psikolojik sağlamlık değişkeninin (varyansın) %27,2'sinin bağımsız değişken olan duygusal zekâ tarafından açıklandığını göstermektedir. Regresyon modelinde dahil edilen bağımsız değişkenin Beta katsayısı=2,49'dur (p<0,05). Buna göre duygusal zekâ psikolojik sağlamlığı yordamaktadır.

5. TARTIŞMA

Araştırmada sosyal hizmet öğrencilerinin duygusal zekâ ve psikolojik sağlamlıkları arasındaki bağlantı ele alınmış ve demografik değişkenlerle ilişkisi incelenmiştir. Sosyal hizmet öğrencilerinin sahip oldukları duygusal zekâ ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin cinsiyete göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Literatüre bakıldığında psikolojik sağlamlığın cinsiyete göre değişmediği sonucuna ulaşan çalışmalar (Terzi, 2008; Büyükbodur,2018) kadar cinsiyete göre değiştiğini vurgulayan çalışmaların da (Hoşoğlu vd.,2018) varlığı görülmektedir. Bunun yanında duygusal zekânın cinsiyete

göre değişmediği sonucunu destekleyen çalışmalar (Aydın,2010; Özer,2013; Wang ve Kong,2014; Büyükbodur, 2018; Şen, 2018; Kişi, 2020) ve cinsiyete göre farklılaştığı sonucuna ulaşan çalışmalar da (Brackett ve Geher, 2006; Bakan ve Güler,2017; Kandemir, 2019; Erkoç ve Danış, 2020) mevcuttur. Ek olarak kız öğrencilerinin duygusal zekâ düzeylerinin erkek öğrencilerin düzeylerinden yüksek olduğunu belirten araştırmalar (Bayraktar,2011) erkek öğrencilerin kız öğrencilerin duygusal zekâ düzeylerinden yüksek olduğu çalışmalar da (Hunt ve Evans,2004; İkiz ve Totan, 2012) literatürde yer almaktadır. Bu bağlamda araştırmadaki iki değişkenin cinsiyet için farklı sonuçlar bulundurması araştırma gruplarının farklılığından kaynaklandığını söylemek mümkündür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf değişkenine göre psikolojik sağlık ve duygusal zekâ ilişkisi incelenmiştir. Öğrencilerin psikolojik sağlık düzeylerinin sınıflara göre ilişkisine bakıldığında psikolojik sağlık puan ortalamasının 1, 2, 3 ve 4. sınıflar arasında benzerlik gösterdiği görülmektedir. Aynı şekilde duygusal zekâ ortalama puanının da sınıflar arasında benzerlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Literatür incelendiğinde Aydın (2010), Özer (2013), Bakan ve Güler (2017), Kandemir (2019), Şen (2018), Erkoç ve Danış (2020)'ın çalışmalarında sınıflar arasında duygusal zekâ ve psikolojik sağlık puanları için anlamlı bir farklılık görülmemişken, Garcia (2013), Can (2018) ve Stanley vd.'in (2016) çalışmalarında ise sınıflar arasında duygusal zekâ ve psikolojik sağlık puanlarındas anlamlı bir farklılık olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Duygusal zekâ ölçeğinin alt faktörü iyimserlik/ruh halinin düzenlenmesi ve katılımcıların kardeş sayısı ilişkisine bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç elde edilmiştir ($F=3,4$; $p=0,006$). Üç kardeş ortalamasının ($4,0\pm 0,39$) beş kardeş ortalamasından ($3,6\pm 0,40$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna varılmıştır. Kardeş sayısı arttıkça ortalamanın düştüğü görülmektedir ($p<0,05$). Aşan ve Özyer (2003)'in duygusal zekâyâ etki eden faktörleri inceledikleri çalışmada kardeş sayısının artmasının duygusal zekâ puanına negatif yönde etki ettiği sonucuna ulaşmışlardır. Bu durum araştırmadaki sonucun literatürdeki bilgilerle örtüştüğünü ifade etmektedir.

Katılımcıların anne eğitim durumları ile duyguların kullanımı ilişkisi incelendiğinde ise, anne eğitim seviyesi arttıkça katılımcıların duyguların kullanımı puan ortalamalarının da arttığı görülmektedir. Duyguların kullanımı puan ortalamasının ilkökul mezunu düzeyinin ($x=3,6$) okur-yazar düzeyinden ($x=3,1$), lise düzeyinin de ($x=3,8$) ortaokul düzeyinden ($x=3,3$) anlamlı derecede farklılık gösterdiği bu çalışma sonucunda ulaşılmıştır. Bilindiği üzere duyguların kullanımı, problem çözümünde, davranış ve düşünceyi yönlendirmede, duyguların ne anlama geldiği ve duygu kontrolünde kullanılan bir yetenektir. Bu doğrultuda literatür incelendiğinde Harrod ve Scheer'in (2005) örnekleme ergenler olan duygusal zekâ ve demografik değişkenleri arasındaki ilişkilerin incelendiği çalışmada, anne eğitim seviyesi arttıkça sahip olunan duygusal zekâ puanlarının yükseldiği, babanın eğitim seviyesinin ise duygusal zekânın yordayıcısı olduğu görülmüştür. Buna karşın Kandemir (2019) ve Tekin'in (2014) çalışmalarında anne eğitim durumunun duygusal zekâyâ anlamlı bir ilişkide olmadığı

görülmektedir. Dolayısıyla bu çalışmada bulunan sonucun, literatürdeki çalışmalardan farklılık gösterdiğini söylemek mümkündür.

Duygusal zekâ ve psikolojik sağlamlık ilişkisine bakıldığında duygusal zekânın psikolojik sağlamlığı anlamlı yönde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Duygusal zekâ ölçeği toplam puanı, psikolojik sağlamlık puanının %27,2'sini açıklamaktadır. Nitekim literatürde yer alan pek çok çalışmanın elde ettiği sonuçlar bu yöndedir. Kişi'nin (2020) yapmış olduğu çalışmaya bakıldığında duygusal zekânın ve alt faktörlerinin psikolojik sağlamlığı istatistiksel olarak anlamlı yönde yordadığı ve psikolojik sağlamlığın toplam puanının varyansın %36,5'ni açıkladığı görülmektedir. Kandemir'in (2019) üniversite öğrencilerin duygusal zekâ, kişilik özellikleri ve psikolojik sağlamlıkları üzerinde yaptığı çalışmada duygusal zekâ alt faktörü olan iyi oluşun psikolojik sağlamlığın yordayıcıları arasında bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aydın'ın (2010) üniversite öğrencilerinin duygusal zekâ, umut ve psikolojik sağlamlığı üzerine yaptığı çalışmada duygusal zekâ ve umut değişkenlerinin psikolojik sağlamlığı anlamlı yönde yordadığı ve varyansın %41'ni açıkladığı görülmektedir. Özer'in (2013) üniversite öğrencilerinin, duygusal zekâ, psikolojik sağlamlık ve beş kişilik faktör kişilik özelliklerini incelediği çalışmada duygusal zekânın psikolojik sağlamlığı istatistiksel olarak anlamlı yönde yordadığı ve varyansın %44'nü açıkladığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda diğer bir araştırma olan Deniz ve Büyükcebeci'nin (2017) çalışmasına bakıldığında duygusal zekânın üniversite öğrencilerinin bilinçli farkındalık düzeylerine ve psikolojik sağlamlıklarına pozitif yönde aracılık ettiği, bilinçli farkındalığın artması durumunda duygusal zekânın da arttığını ve bunun psikolojik sağlamlık düzeylerini de güçlendirdiği sonucuna ulaştıkları görülmüştür. Taşkırmaz'ın (2020) çalışmada görüleceği üzere duygusal zekânın psikolojik sağlamlığa aracılık ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Bunun dışında İngilizce literatüre bakıldığında; Liu, Wang ve Lü (2012), Armstrong ve Galligan (2011), Brut (2007), Bumohus (2008), Magnano, Craparo ve Paolillo'un (2016) yapmış oldukları çalışmalar incelendiğinde de duygusal zekânın psikolojik sağlamlığı istatistiksel olarak anlamlı yönde yordadığı sonucuna ulaşıldığı dikkat çekmektedir. Ek olarak Grant ve Kinman'ın (2012) yapmış oldukları çalışmada ise, sosyal hizmet öğrencilerinin psikolojik sağlamlıklarının pozitif ve anlamlı yönde yordayıcısı olarak duygusal zekâ görülmüştür.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sosyal Hizmet öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri ve psikolojik sağlamlıklarının bazı değişkenlere göre ilişkisi incelenmiştir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre sosyal hizmet uzmanlarının mesleğe atılmadan önce öğrencilik döneminde duygusal zekâ ve psikolojik sağlamlık düzeyinin ölçülerek geliştirilmesi ve güçlendirilmesi etkin bir sosyal hizmet müdahalesi için elzemdir.

Duyguların etkili kullanılması, diğerinin duygusunu anlama ve bunu ifade etme becerisi olan duygusal zekâ, sosyal hizmet mesleğinde müracaatçı ile kurulan bağ için önem arz etmektedir. Bu

doğrultuda sosyal hizmet öğrencilerinin duygusal zekâ seviyelerini artıracak ya da güçlendirecek yansıtıcı tekniklerin yanı sıra sanatsal ve edebi eserler üzerinden duyguyu anlama ve ifade etme egzersizleri yapılabilir. Öğrencilerin negatif duygulara karşı baş etme becerilerinin güçlendirilmesi, mesleki iletişim becerileri ders içeriklerinin duygu odaklı çalışmalarla daha fazla desteklenmesi sağlanabilir. Bu gibi benzeri uygulamalarla ders içi ya da ders dışında katılımların teşvik edilmesi öğrencilerin mesleki becerilerini güçlendirebilir.

Sosyal hizmet öğrencilerinin çalışma hayatında yaşayacakları zorluk, stres, tükenmişlik ve duygu olarak ağır vakalara karşı kendilerini korumalarını sağlayacak olan duygusal zekâ ve psikolojik sağlamlık; aynı zamanda müracaatçılarla kurulan terapötik ilişkiyi de etkileyecektir. Bu doğrultuda duygusal zekâ ve psikolojik sağlamlık kavramlarına sosyal hizmet örgün eğitimi içinde birebir ve interaktif olacak şekilde ders içeriklerinde yer verilmesi eğitimciler tarafından değerlendirilebilir. Bundan sonraki çalışmalarda duygusal zekâ ve psikolojik sağlamlığı güçlendirecek yöntem ve tekniklere yer verilebileceği gibi sahada aktif çalışan sosyal hizmet uzmanlarının duygusal zekâ ve psikolojik sağlamlıklarına dair çalışmalar da yapılabilir.

Son olarak literatüre katkı sağlaması açısından benzer çalışmaların yapılması genelleme yapılmasını kolaylaştıracağı açıktır. Sosyal hizmet literatüründe psikolojik sağlamlık ve duygusal zekânın birlikte ele alındığı çalışmaların arttırılması bu kavramların mesleki teori ve pratiğinde daha iyi anlaşılmasına katkı bulunacağını söylenebilir. Sosyal hizmet mesleği için gerekli ve araştırmaya konu olan duygusal zekâ ve psikolojik sağlamlık puanlarının araştırma grubunda ortalama seviyede olduğu görülmektedir. Bu bağlamda sosyal hizmet uzmanlarının duygusal zekâ ve psikolojik sağlamlıklarının öğrencilik döneminde ölçülerek güçlendirilmesi, mesleki başarı kadar etkili bir sosyal hizmet müdahalesi bakımından oldukça önemlidir.

KAYNAKÇA

- Armstrong, A., & Galligan, R. (2011). EQ And Psychological Resilience To Negative Life Events. *Personality and Individual Differences*, 51: 331-336.
- Arslan, G. (2015). Yetişkin Psikolojik Sağlamlık Ölçeği'nin (YPSÖ) psikometrik özellikleri: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 344-357.
- Aşan, Ö., & Özyer, K. (2003). Duygusal zekâyâ etki eden demografik faktörlerin saptanmasına yönelik ampirik bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* (21)1: 151-167.
- Aydın, B. (2010). Üniversite öğrencilerinin duygusal zekâ ve umut düzeyleri ile psikolojik sağlamlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

- Bakan, İ., & Güler, B. (2017). Duygusal zekânın, yaşam doyumu ve akademik başarıya etkileri ve demografik özellikler bağlamında algı farklılıkları. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 19(33): 1-11.
- Brackett, M. A., & Geher, G. (2006). Measuring emotional intelligence: Paradigmatic diversity and common ground. *Emotional intelligence in everyday life*, 2: 27-50.
- Bumphus, A. (2008). *The Emotional Intelligence and Resilience of School Leaders: An Investigation Into Leadership Behaviours*. USA: (Yayımlanmamış Doktora Tezi) The University of Southern Mississippi.
- Burt, J. (2007). *An Examination of the Relationship Between Trait-Based Emotional Intelligence and Psychological Resilience in Youth with Asperger's Disorder*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi) University of Calgary.
- Buz, S., & Genç, B. (2019). Sosyal hizmet uzmanları için psikolojik sağlamlığın önemi. *Journal of Society & Social Work*, 30(2): 623-642.
- Can, M. (2018). *Üniversite Öğrencilerinin Mutluluk, Psikolojik Sağlamlık ve Öz Yeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Clarke, J. L. (2016). Liberal arts and the development of emotional intelligence in social work education. *The British Journal of Social Work*, 46(3): 635-651.
- Collins, S. (2008). Social workers, resilience, positive emotions and optimism. *Practice*, 19(4): 255-269.
- Çetinkaya Büyükbodur, A. (2018). *Sosyal hizmet uzmanlarında psikolojik dayanıklılık ve ikincil travmatik stresin incelenmesi*. Ankara: Doktora Tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- De las Olas Palma-García, M. &.-M. (2017). Resilience and personality in social work students and social workers. *International Social Work*, 60(1): 19-31.
- De las Palma-García, M. &.-M. (2014). The development of resilience in social work students and professionals. *Journal of Social Work*, 14(4): 380-397.
- Deniz, M. E., Erus, S. M., & & Büyükcebeci, A. (2017). Bilinçli farkındalık ile psikolojik iyi oluş ilişkisinde duygusal zekânın aracılık rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7(47): 17-31.
- Dolgoff, R., Harrington, D., & Loewenberg, F. M. (2012). *Ethical decisions for social work practice*. Brooks/Cole empowerment series, Cengage Learning.
- Durna, U. (2006). *Üniversite Öğrencilerinin Stres Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 20(1): 319-343.

- Erkoç, B. &. (2020). Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlık düzeylerinin tespit edilmesine yönelik bir araştırma. *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1): 34-42.
- Gardner, H. (2012). *Zihin Çerçevesi: Çoklu Zekâ Kuramı*. İstanbul: Alfa yayınevi.
- Goleman, D. (1996). *Duygusal Zekâ: Neden IQ'dan daha önemlidir?* İstanbul: Varlık Yayınları.
- Graber, R., Pichon, F., & Carabine, E. (2015). *Psychological resilience*. Overseas Development Institute.
- Grant, L., Kinman, G., & Alexander, K. (2014b). What's all this talk about emotion? Developing emotional intelligence in social work students. *Social Work Education*, 33(7): 874-889.
- Grant, L., Kinman, G., & Baker, S. (2014a). Put on Your Own Oxygen Mask before Assisting Others': Social Work Educators' Perspectives on an 'Emotional Curriculum. *The British Journal of Social Work*, 45(8): 2351-2367.
- Harrod, N., & Scheer, S. (2005). An exploration of adolescent emotional intelligence in relation to demographic characteristics. *Adolescence*. 40(159): 503-12.
- Herman, H., Stewart, D. E., Diaz-Granados, N., Berger, E. L., Jackson, B., & Yuen, T. (2011). What is resilience? *Canadian Journal of Psychiatry*, 56: 258-265.
- Horne, D. M. (2017). *Emotional intelligence as a predictor of student success in first-year Master of Social Work students*. (Doctoral dissertation), Azusa Pacific University.
- Hoşoğlu, R., Kodaz, A. F., Bingöl, T. Y., & Batık, M. V. (2018). Öğretmen adaylarında psikolojik sağlık. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(14): 217-239.
- Howe, D. (1993). *On Being a Client: Understanding the Process of Counselling and Psychotherapy*. Sage.
- Howe, D. (2008). *The Emotionally Intelligent Social Worker*. Palgrave Macmillan.
- Hunt, N., & Evans, D. (2004). Predicting traumatic stress using emotional intelligence. *Behaviour Research and Therapy*, 42(7): 791-798.
- İkiz, E., & Totan, T. (2012). Üniversite öğrencilerinde öz-duyarlılık ve duygusal zekânın incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1): 51-71.
- Ingram, R. (2013). Locating emotional intelligence at the heart of social work practice. *British journal of social work*, 43(5): 987-1004.
- Kandemir, A. (2019). *Psikoloji Öğrencilerinin Psikolojik Sağlık, Duygusal Zekâ ve Kişilik Özellikleri Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kararımak, Ö. (2006). Psikolojik sağlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 26: 129-139.

- Kişi, M. (2020). Psikolojik Sağlık Düzeylerinin Duygusal Zekâ ve Ruhsal Zekâ ile ilişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Doğuş Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kong, X., Wang, R., Xue, Y., Liu, X., Zhang, H., Chen, Y. ..., & Chang, Y. (2010). Sirtuin 3, a new target of PGC-1 α , plays an important role in the suppression of ROS and mitochondrial biogenesis. *PloS one*.
- Luthar, S. S., Cicchetti, D., & Becker, B. (2000). The construct of resilience: A critical evaluation and guidelines for future work. *Child development*, 71(3): 543-562.
- Magnano, P., Craparo, G., & Paolillo, A. (2016). Resilience and emotional intelligence: which role in achievement motivation. *International Journal of Psychological Research*, 9(1): 9-20.
- Masten, A. S., & Reed, M. G. (2002). Resilience in development. *Handbook of positive psychology*, 74-88.
- Montpetit M.A., Bergeman C.S., Deboeck P.R., S.S., T., & S.M., B. (2010). Resilience-as-process: negative affect, stress, and coupled dynamical systems. *Psychology and Aging* 25(3): 631-40.
- Morrison, T. (2007). Emotional intelligence, emotion and social work: Context, characteristics, complications and contribution. *British Journal of Social Work*, 37: 245 – 263.
- Özer, E. (2013). Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlık düzeylerinin duygusal zekâ ve beş faktör kişilik özellikleri açısından incelenmesi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Richardson, G. E. (2002). The metatheory of resilience and resiliency. *Journal of clinical psychology*, 58(3): 307-321.
- Rogers, A. (2001). Nurture, bureaucracy and re-balancing the heart and mind. *Journal of Social Work Practice* 15(2): 181-91.
- Rose, S., & Palattiyil, G. (2018). Surviving or thriving? enhancing the emotional resilience of social workers in their organisational settings. *Journal of Social Work*.
- Rutter, M. (1990). Risk and protective factors in the development of psychopathology. A. S. J. E. Rolf içinde, *Psychosocial resilience and protective mechanism*. (s.181-214).
- Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, cognition and personality*. 185-211.
- Salovey, P., Mayer, J. D., Caruso, D., & Yoo, S. H. (2009). The positive psychology of emotional intelligence. S. J. Snyder içinde, *Oxford library of psychology*. *Oxford handbook of positive psychology* (s. 237-248). Oxford University Press.

- Sheafor, B. W., Horejsi, C. R., & Bilgen. (2016). Sosyal hizmet uygulaması: Temel teknikler ve ilkeler. Nika Yayınevi.
- Stanley, S., & Bhuvanewari, G. M. (2016). Reflective ability, empathy, and emotional intelligence in undergraduate social work students: A cross-sectional study from India. *Social Work Education*, 35(5): 560-575.
- Şen, C. B. (2018). Sosyal Hizmet Bölümü İle Fizik Tedavi Ve Rehabilitasyon Bölümü Öğrencilerinin Duygusal Zekâ Durumlarının Karşılaştırılması . Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(2): 235-260.
- Taşkırmaz, M. (2020). Duygusal Zekâ, Yaşam Doyumu ve Yılmazlık Arasındaki İlişki. Doktora Tezi, Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tatar, A. T., & Saltukoğlu, G. (2011). Gözden geçirilmiş Schutte duygusal zekâ ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması ve Psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni-Bulletin of Clinical Psychopharmacology*, 21(4): 325-338.
- Tekin Göçet, E. (2014). Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi olma duygusal zekâ ve sosyal iyi olma düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Terzi, Ş. (2008). Üniversite öğrencilerinde kendini toplama gücü'nün içsel koruyucu faktörlerle ilişkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(35): 297-306.
- Thompson, N. (2009). *Practising social work*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Werner, E. E. (2005). Resilience research. In *Resilience in children, families, and communities*, pp. 3-11. Springer, Boston, MA.
- Windle, G. (2011). What is resilience? A review and concept analysis. *Reviews in clinical gerontology*, 21(2): 152.

KATKI ORANI / CONTRIBUTION RATE	AÇIKLAMA / EXPLANATION	KATKIDA BULUNANLAR / CONTRIBUTORS
Fikir veya Kavram / <i>Idea or Notion</i>	Araştırma hipotezini veya fikirini oluşturmak / <i>Form the research hypothesis or idea</i>	Z. Merve SİZER Dr. Öğr. Üyesi Nurgün KUL PARLAK
Tasarım / <i>Design</i>	Yöntemi, ölçeği ve deseni tasarlamak / <i>Designing method, scale and pattern</i>	Z. Merve SİZER Dr. Öğr. Üyesi Nurgün KUL PARLAK
Veri Toplama ve İşleme / <i>Data Collecting and Processing</i>	Verileri toplamak, düzenlenmek ve raporlamak / <i>Collecting, organizing and reporting data</i>	Z. Merve SİZER Dr. Öğr. Üyesi Nurgün KUL PARLAK
Tartışma ve Yorum / <i>Discussion and Interpretation</i>	Bulguların değerlendirilmesinde ve sonuçlandırılmasında sorumluluk almak / <i>Taking responsibility in evaluating and finalizing the findings</i>	Z. Merve SİZER Dr. Öğr. Üyesi Nurgün KUL PARLAK
Literatür Taraması / <i>Literature Review</i>	Çalışma için gerekli literatürü taramak / <i>Review the literature required for the study</i>	Z. Merve SİZER Dr. Öğr. Üyesi Nurgün KUL PARLAK

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Teşekkür: -

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The authors have no conflict of interest to declare.

Grant Support: The authors declared that this study has received no financial support.

Acknowledgement: -
